

Rapport

efter kvalitetsgranskning av undervisningen i
religionskunskap A i den fristående gymnasie-
skolan Livets Ords Kristna Gymnasium i
Uppsala kommun

Innehåll

Inledning

Bakgrundsuppgifter om Livets Ords Kristna Gymnasium

Resultat

Syfte och frågeställningar

Metod och material

Inledning

Skolinspektionen genomför en kvalitetsgranskning av undervisningen i religionskunskap A/1 under år 2011. Granskningen vid Livets Ords Kristna Gymnasium i Uppsala kommun ingår i detta projekt.

Livets Ords Kristna Gymnasium besöktes den 22-23 november 2011. Granskningen utgår från kursplanen för religionskunskap A. Ansvariga inspektörer har utredarna Partow Khademi och Johan Pellberg varit. I denna rapport redovisar inspektörerna sina iakttagelser, analyser och bedömningar. Förutom en redogörelse av kvalitetsgranskningens resultat ges även en kort beskrivning av granskningens syfte, frågeställningar och genomförande.

Kvalitetsgranskningen av religionskunskap A/1 i gymnasieskolan genomförs i 28 kommunala skolor och 19 fristående skolor. När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. För de skolor som ingått i granskningen ger rapporten en referensram och en möjlighet till jämförelse med förhållanden på andra skolor. Det enskilda beslutet kan därmed sättas in i ett större sammanhang.

Skolinspektionen genomför också inom ramen för samtliga ämnesgranskningar 2011 en granskning av IT-användningen på skolorna. Syftet är att undersöka om skolorna erbjuder en tidsenlig utbildning där IT används på ett sätt som stödjer elevernas lärande och bidrar till ökad måluppfyllelse. Granskningen uppmärksammar också elevernas förutsättningar att utveckla den digitala kompetens de behöver för att vara förberedda för fortsatta studier och samhällsdeltagande.

Bakgrundsuppgifter om Livets Ords Kristna Gymnasium

Resultat av granskningen

Livets Ords Kristna Gymnasium är en fristående gymnasieskola med konfessionell inriktning och ligger strax utanför Uppsalas innerstad. Skolan har totalt 108 elever varav cirka 30 procent har ett annat modersmål än svenska.

Undervisningen i kursen religionskunskap A genomförs i årskurs 3 på följande utbildningar: Samhällsvetenskapsprogrammet med samhällsvetenskaplig-, ekonomisk- respektive estetisk inriktning, Naturvetenskapsprogrammet med naturvetenskaplig inriktning samt ett specialutformat program baserat på Barn- och fritidsprogrammet. På samtliga program ges kursen i religionskunskap A 43 lärarledda undervisningstimmar. Samtliga program läser kursen under två terminer. Vid besökstillfället har Skolinspektionen observerat två på varandra följande lektioner på Naturvetenskapsprogrammet.

Utöver kursen religionskunskap A och religionskunskap B erbjuder skolan den lokala kursen Bibelkunskap, troslära och teologi.

Den fristående skolan Livets Ords Kristna Gymnasium har en lärare som undervisar i kursen religionskunskap A. Läraren har ämneskunskap i religionskunskap men saknar lärarutbildning. Enligt rektorn deltar läraren i VAL-projektet, som är en vidareutbildning av lärare som saknar lärarexamen, och kommer att avsluta utbildningen i juni 2012.

Den nationella statistiken för läsåret 2009/10 visar att 97 procent av eleverna som slutfört utbildningen på Samhällsvetenskapsprogrammet uppnådde betyget Godkänt eller högre i kursen religionskunskap A. Då antal elever på Naturvetenskapsprogrammet och det specialutformade programmet Barn- och Fritidsprogram är få saknas underlag i den nationella statistiken. Det framgår dock av skolans statistik för läsåret 2010/11 att det är enstaka elever som inte uppnår målen i kursen. Detta gäller för skolans samtliga program.

Skolinspektionen har tagit del av skolans betygsstatistik beträffande kursen religionskunskap A för de senaste fem åren d.v.s. från och med läsåret 2006/07 till och med 2010/11. Statistiken visar att 20 procent av kvinnorna och 36 procent av männen uppnått betyget Godkänt, 38 procent av kvinnorna och 35 procent av männen har uppnått betyget Väl godkänt, samt 35 procent av kvinnorna och 11 procent av männen har uppnått betyget Mycket väl godkänt. Detta innebär alltså att det är de kvinnliga eleverna som i mycket högre utsträckning än männen uppnår betyget Mycket väl godkänt. Vidare visar statistiken att de manliga eleverna ges betyget Godkänt i högre utsträckning än de kvinnliga. Den samlade bilden över betygsstatistik i kursen religionskunskap A kan också jämföras med statistik avseende skolans genomsnittliga betygspoäng

över samma femårsperiod. Resultatet visar att de kvinnliga eleverna når en högre genomsnittlig betygspoäng än de manliga, oftast mellan en eller två poängsnivåer.

Skolan, som delar byggnad med en kyrka, präglas av en trygg miljö. Korridorer och lektionssalar är ljusa och öppna. De lektioner som granskats sker i klassrum med klassisk bänklacering där borden placerats enligt så kallad biosittning med fokus framåt mot en whiteboardtavla.

Undervisningen sker i enlighet med kursplanen

Denna bedömning behandlar dels om undervisningen omfattar de tre områden som finns i kursplanen; religion, livsåskådning och etik dels om undervisningen ger eleverna möjlighet till utveckling av både faktakunskaper, analys och reflektion.

Lektionerna på Naturvetenskapsprogrammet som Skolinspektionen observerar handlar om shintoism eller vad läraren benämner, "Japans nationalreligion". Under den första lektionen börjar läraren med att anknyta till den föregående lektionen om konfucianism. Efter en kort genomgång visar hon, med hjälp av bildspel, två citat – ett från Konfucius lära och ett från bergspredikan (Bibels Matteus evangelium). Hon ber eleverna att läsa citaten och därefter, i grupper om två personer, diskutera likheter och skillnader i dessa två citat ca två minuter. Därefter ber läraren eleverna att dela med sig av sina reflektioner i helklass. Enstaka elever gör kortare inlägg men diskussionen landar i huvudsak i lärarens reflektioner och tankar. Exempelvis delar läraren synpunkter om citatens historiska kontext och bergspredikans koppling till judendomen. Lektionen fortsätter med en film om Japans geografiska läge och behandlar bland annat den utsatthet som lokalbefolkningen står inför i form av naturkatastrofer. I filmen tar man också upp kopplingen mellan landets geografiska omständigheter med tron på shinto. Efter filmvisningen föreläser läraren om shintoismen och tar bland annat upp gudssynen inom religionen. Hon berättar också om de riter som förekommer och om religionens betydelse för lokalbefolkningen. I nästa steg föreläser läraren om Japans moderna historia. Läraren tar bland annat upp om västerlandets försök att knyta band med Japan, om Japans moderniseringsutveckling inom teknikområdet och om de krig som Japan deltog i under 1900-talet.

Den andra lektionen är en fortsättning på den första. Läraren berättar bland annat om kamikazepiloter, om kejsarens ställning och roll under andra världskriget och om relationerna mellan Japan och USA under samma tid. I lektionens andra hälft håller läraren ett föredrag om shintotemplens funktion och om utövning av shintoismen i vardagslivet.

Vid intervjun med läraren framkommer att hennes uppfattning om kursen är att den är kort och att fokus ligger i att, i första hand, täcka flera religioner i undervisningen dock med undantag av kristendomen. Vidare framkommer av samma intervju att kristendomen dels undervisas i kursen religionskunskap B och dels i den lokala kursen Bibelkunskap, troslära och teologi. Läraren berättar också om att utifrån uppläggen i läroböckerna ska kursen religionskunskap A i stor utsträckning omfatta faktakunskaper om olika religioner. I samband med intervjun med elever bekräftas att i regel tar man inte upp kristendomen i undervisningen och att lektionen där eleverna blev ombedda att jämföra Konfucius skrifter med bergspredikan var ett undantag. Vid intervjun med rektorn framkommer att de flesta elever, men inte alla, är troende kristna. I såväl intervjun med elever som lärare framkommer dock att kursen religionskunskap B och den lokala kursen väl täcker elevernas behov av undervisning i kristendomen.

Av lärarens terminsplanering och av skolans lokala kursplan i religionskunskap framgår att följande moment ingår i kursen religionskunskap A: hinduismen, buddismen, religioner i Kina och Japan, afrikanska religioner, islam, judendomen och etik. Skolinspektionen har också tagit del av exempelvis lärarens arbetsuppgift i etik och en hemskrivning i islam. Vidare framgår av intervjun med läraren att icke-religiösa livsåskådningar behandlas under momentet etik och att läraren, i undervisningen om religioner och religiösa livsåskådningar, tar upp etiska tankar såsom synen på människan och meningen med livet. Elevenkäten bekräftar att majoriteten av eleverna uppfattar att undervisningen omfattar etik, livsåskådningar och religion. Trots detta funderar läraren på att i framtiden förändra terminsupplägget i syfte att exempelvis ge etik och livsåskådning en mer framträdande plats och minska behovet av att undervisa i så många religioner. Skolinspektionen vill påpeka vikten av att läraren i samråd med rektorn diskuterar hur religion, livsåskådning och etik bäst kan planeras i undervisningen så att den sker i enlighet med kursplanen.

Utifrån de lektioner som Skolinspektionen har observerat framgår att lärarens föreläsningar kännetecknas av faktaträngsel och där elevernas möjligheter till analys och reflektion är begränsade. Exempelvis innehåller lärarens genomgång stort fokus på historiska detaljer. Undervisningen om Japans militära motgångar och framgångar under andra världskriget i samband med lektionerna om shintoism är ett sådant tillfälle. Med undantag av enstaka tillfällen lämnar läraren inte något större utrymme för eleverna att fundera över exempelvis de nyligen erhållna kunskaperna om shintoismen. Under båda lektionerna består elevernas engagemang i huvudsak i att anteckna det som läraren föreläser om. Skolinspektionen noterar att lärarens sätt att organisera och genomföra lektionen begränsar elevernas möjlighet till analys och reflektion. Tid

för frågor och diskussion i klassen handlar i huvudsak om vilka faktakunskaper eleverna har kännedom om.

Vid intervjun med elever framkommer att genomförda lektioner hittills i stor del bestått av lärarens genomgångar. Exempelvis berättar de intervjuade eleverna att de inte har diskuterat eller reflekterat över Dalai Lamas verk eller texter i samband med undervisning om buddismen. Vidare framkommer vid intervjun med läraren att kursplanens mål att sträva mot inte har behandlats i någon större utsträckning. Läraren berättar också att elevernas möjligheter till diskussion och reflektion är mest framträdande i samband med etikuppgiften vilken sker först i slutet av kursen. Skolinspektionen har också tagit del av exempel på prov och inlämningsuppgifter som läraren har använt i kursen och noterar att majoriteten av frågorna handlar om att redogöra för vilka faktakunskaper eleverna har inhämtat.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att kursen religionskunskap A i viss uträkning omfattar de tre områden som finns i kursplanen; religion, livsåskådning och etik. Skolan behöver dock i högre grad inkludera kristendomen i undervisningen i enlighet med kursplanens mål och betygskriterier. Att de flesta elever redan har goda kunskaper om kristendomen berättigar inte skolan att bortse från kursplanens mål och betygskriterier. Vidare bedömer Skolinspektionen att skolan behöver förbättra elevernas möjligheter att, i linje med ämnets mål att sträva mot, utveckla förmågan att analysera och reflektera. Ett sätt att göra detta är exempelvis att låta eleverna analysera och reflektera genom att jämföra kristendomen med andra religioner.

Förutsättningar för hög måluppfyllelse

Denna bedömning utgår från läroplanen och de framgångsfaktorer som utpekas i aktuell forskning då det gäller att nå en god kvalitet i undervisningen i religionskunskap. Bedömningarna gäller om undervisningen tillvaratar elevernas behov, erfarenheter och intresse, samt om den bearbetar för eleverna relevanta och aktuella samhällsfenomen. Bedömningarna gäller vidare om eleverna ges möjlighet till inflytande över undervisningens innehåll och arbetsformer, om undervisningen sker i enlighet med läroplanens grundläggande värden, samt om IT-verktyg används för att stödja elevernas kunskapsutveckling.

Undervisningen tillvaratar elevernas behov, erfarenheter och intresse, samt bearbetar för eleverna relevanta och aktuella samhällsfenomen

Av läroplanen framgår att läraren ska utgå från den enskilda elevens behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande och stärka varje elevs självförtroende samt vilja och förmåga att lära. Läraren ska också utnyttja elevernas erfa-

renheter av arbets- och samhällsliv och organisera arbetet så att eleven upplever att kunskap är meningsfull.

Vid intervjun med elever framkommer att de uppskattar lärarens djupa kunskaper i religion, historia och samhällskunskap och att detta bidrar till innehållsrika föreläsningar i kursen religionskunskap A. Till följd av detta, menar de intervjuade eleverna, blir undervisningen i kursen meningsfull och intressant. Förutom undervisning i religion undervisar läraren också i de andra ovan nämnda ämnena i skolan. Utifrån lektionsobservationerna i kursen religionskunskap A samt i såväl intervjun med elever som läraren konstaterar Skolinspektionen att lärarens föreläsningar präglas av en förening av samtliga tre ämnen. Dock framkommer av intervjun med rektorn och läraren att kursen religionskunskap A inte undervisas under samma läsår som exempelvis kursen historia A eller samhällskunskap A. I samtal med läraren och rektorn framkommer att skolan funderar på att undersöka möjligheter till koordineringsvinster som lärarens ämneskombination ger möjligheter till, detta för att ytterligare stärka varje elevs självförtroende samt vilja och förmåga att lära.

Av intervjuer med elever framgår att de brukar titta på filmklipp när de lär sig om olika religioner och att detta väcker deras nyfikenhet för ämnet. Skolinspektionen noterar att ett filmklipp visades under genomgången av shintoismen och att eleverna uppskattade detta. Vid intervjun med läraren framgår att Livets Ords Kristna gymnasium har elever från olika delar av världen och att hon försöker be dessa elever att besöka klassen när det passar, detta för att koppla undervisningen till elevernas intressen. Skolinspektionen har också tagit del av etikuppgiften som används i kursen. Uppgiften innehåller ett brett utbud av etiska dilemman som eleverna kan välja mellan, såsom exempelvis dödshjälp eller otillåten nedladdning. Några av dessa etiska dilemman har också en tydlig koppling till Naturvetenskapsprogrammet. Uppgiften erbjuder också möjligheten för elever att själva välja ett eget etiskt område som intresserar dem. Resultatet av elevenkäten bekräftar att majoriteten av eleverna är nöjda med lärarnas arbete med att efterfråga deras erfarenheter och intressen i undervisningen.

Beträffande elevernas behov av stöd för att nå målen i kursen religionskunskap A berättar såväl läraren som rektorn att eleverna erbjuds hjälp genom extra undervisningstillfällen utanför schemalagd lektionstid. Vidare uppger såväl läraren som rektorn att skolan erbjuder "sommarskola" i två veckor i samtliga kurser i syfte att hjälpa elever som riskerar att inte nå målen. Detta gäller även kursen religionskunskap A. I samband med elevintervjun bekräftar eleverna att läraren är tillgänglig efter lektionstid i fall man har uppgifter att komplettera eller om man har varit sjuk.

Vid intervjun med elever framkommer att aktuella och relevanta samhällsfenomen diskuteras i klassen. Exempelvis nämner de intervjuade eleverna att de fick studera hur traditioner inom kastsystemet i hinduismen förhåller sig till dagens Sverige. Eleverna berättar om ett intressant fall som de fick läsa om där en manlig troende hindu tillhörande ett visst kast flyttar till Sverige för att gifta sig i ett arrangerat äktenskap. Eleverna upplever också att lektionen där de fick jämföra en text mellan Konfucius lära och bibeln var både relevant och intressväckande. I såväl intervjun med elever som läraren framkommer att studiebesök hos olika religiösa samfund i Uppsala kommer att genomföras under kursens gång. Läraren menar att det ibland kan vara svårt att gå på studiebesök på grund av schematekniska skäl men att hon i regel ser till att genomföra några under kursens gång. Vidare framgår av intervjun med läraren att aktuella ämnen såsom demokrati och kvinnans ställning i samhället ofta tas upp i religionsundervisningen, detta i samband med genomgångar av de religioner som ingår i kursen.

Skolinspektionen bedömer att undervisningen tillvaratar elevernas behov, erfarenheter och intressen samt bearbetar för eleverna relevanta och aktuella samhällsfenomen.

Eleverna ges möjlighet till inflytande över undervisningens innehåll och arbetsformer

Av läroplanen framgår att eleverna genom sina studier ska skaffa sig grund för livslångt lärande, och skolan ska sträva efter att varje elev utvecklar en insikt om sitt eget sätt att lära och en förmåga att utvärdera sitt eget lärande. Läraren ska också organisera arbetet så att eleven upplever att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt. Det är inte tillräckligt att i undervisningen förmedla kunskap om grundläggande demokratiska värden, utan undervisningen ska bedrivas i demokratiska arbetsformer. Läraren ska tillsammans med eleverna planera undervisningen, låta eleverna pröva olika arbetssätt och arbetsformer och tillsammans med eleverna utvärdera undervisningen.

Skolinspektionen noterar att lärarens genomgångar i stor utsträckning styr undervisningen och att utrymme för elevinflytande är begränsat. I samband med intervjuer med eleverna, läraren och rektorn framkommer att undervisningen i huvudsak kännetecknas av lärarens föreläsningar, vilket gör att en balans mellan lärarledda genomgångar och elevdeltagande saknas. Skolinspektionen konstaterar att det endast är vid kortare stunder vid de besökta lektionerna där det förekommer elevdiskussioner. Inte heller ges eleverna möjligheten att reflektera över vad de har lärt sig vid exempelvis slutet av lektionen.

Insända exempel på lektionsmaterial visar också att det är endast i samband med etikuppgiften som eleverna får välja vilket område de ska arbeta med.

Av såväl lärarens verksamhetsredogörelse som lärarintervjun framgår att det är svårt för elever att påverka kursens upplägg på grund av all stoff som ska täckas i kursen men att eleverna får större möjligheter att lämna önskemål i kursen religionskunskap B. Vidare uppger läraren att eleverna i viss utsträckning får lämna synpunkter om examinationsform. Eleverna har exempelvis fått välja att redovisa sina kunskaper via en inlämningsuppgift i stället för ett prov. Beträffande påståendet "Vi elever kan påverka arbetssättet på religionslektionerna dvs. hur vi ska arbeta" visar enkätresultatet varken att eleverna bekräftar eller dementarerar. Vidare framkommer i samband med intervjuer med elever, läraren och rektorn en samstämmig bild att kurser på Livets Ords Kristna gymnasium i regel utvärderas endast i slutet av kursen. Detta gäller även kursen religionskunskap A.

Av intervjuer med läraren samt utifrån dokument som Skolinspektionen har tagit del av framgår det att kursplanens mål att uppnå och betygskriterierna är starkt styrande i undervisningen. Vidare framgår av intervjun med läraren att målen att sträva mot inte utgör underlag för planering av undervisningen eller är utgångspunkt för pedagogiska diskussioner kring valet av innehåll i kursen. Läraren uppger också att det vid planeringen av kursen är svårt att engagera elever att dela med sig av sina synpunkter kring vad kursen ska innehålla. Enligt läraren brukar det vara tyst i klassrummet efter att hon informerat eleverna om kursplanens mål att uppnå och betygskriterier. Vidare uppger såväl elever som läraren att lärarens terminsplanering står fast och att, om tiden tillåter, något elevförslag kan inkluderas i kursen. De intervjuade eleverna berättar också om att de är intresserade av att lära sig mera om olika sekter men att de hittills inte har fått någon återkoppling till sina förslag. I samband med intervjun med läraren framkommer att en tydligare förankring av kursplanens mål behövs för att förbättra förutsättningarna för elevinflytande.

Skolinspektionen har också tagit del av ett prov i hinduismen där betyg sätts utifrån ett kvantitativt poängssystem som innebär att ett visst antal poäng på provet ger ett visst betyg. Genom att kvantitativt bedöma proven får läraren inget underlag för att betygssätta elevernas kunskaper i relation till betygskriterierna. Provet saknar en tydlig koppling till målen och betygskriterierna för kursen religionskunskap A. Skolinspektionen betonar att bedömning i samband med prov och andra examinationer alltid ska utgå från kursplanens mål och betygskriterier vilka bygger på kvalitativa beskrivningar av elevernas kunskaper och förmåga till analys.

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver utveckla elevernas möjligheter att utöva inflytande på undervisningen och ta ansvar för sina studieresultat. Detta förutsätter att skolan tydligare klargör utbildningens mål, innehåll och arbetsformer för att på så sätt öka elevernas kännedom och kunskap om de mål som styr utbildningen. Kunskap om kursplanens mål i kursen religionskunskap A är en förutsättning för att eleverna ska kunna ha reellt inflytande i undervisningen. Vidare bedömer Skolinspektionen att skolan behöver utveckla elevernas möjligheter att utöva inflytande på undervisningen genom att se till att den kontinuerligt utvärderas. Utvärderingarna behöver också återkopplas till eleverna.

Undervisningen sker i enlighet med läroplanens grundläggande värden

Enligt läroplanen ska undervisningen vara icke-konfessionell, saklig och allsidig. Vidare ska läraren klargöra det svenska samhällets grundläggande värden¹ och möta främlingsfientlighet och intolerans med kunskaper, öppen diskussion och aktiva insatser. Undervisningen ska också ge eleverna möjlighet att finna sin unika egenart.

Vid de observerade lektionerna framgår att läroplanens värderingar såsom människolivets okränkbarhet och alla människors lika värde tillämpas i undervisningen. Exempelvis i samband med föreläsning om kriget mellan Japan och USA under 1900-talet ber läraren om elevernas synpunkter vad beträffar konsekvenserna för mänskligheten vid användningen av atombomben. En av de tankar som diskuteras handlar om hur många människor som hade dött om man inte hade använt atombomben. Skolinspektionen noterar att eleverna tillsammans bearbetar både för- och nackdelar med ett sådant ställningstagande. Vidare framkommer vid intervjun med elever att diskussioner om kastsystemet och jämförelsen av Konfucius texter och bergspredikan bidrar till större förståelse om olika religioner och livsåskådningar. Dokumentanalysen visar också att jämställdhetsfrågor uppmärksammas i undervisningen. Exempelvis ombeds elever besvara följande fråga i samband med en hemskrivning om islam: "Beskriv kvinnans ställning. Är hon förtryckt eller inte? Vad anser du?"

Vid såväl intervjun med elever som lärare framkommer en samstämmig bild av att undervisningen i kursen religionskunskap A är icke-konfessionell. Vidare berättar eleverna att läraren vid kursstarten har klargjort att det är viktigt att skilja mellan skolans konfessionella profil och undervisningen i kursen religionskunskap A och att läraren är bra på att markera om elevers åsikter av nå-

¹ Avser de värden som regleras i svensk lagstiftning och i de av Sverige antagna internationella konventioner.

gon anledning färgas av deras tro. Dock inträffar detta nästan aldrig menar eleverna eftersom de har fått klart för sig vad som gäller. Rektorn bekräftar också att de efter Skolinspektionens och Skolverkets inspektioner under de senaste åren noggrant har ansträngt sig för att säkerställa att undervisningen i kursen är icke-konfessionell. Vid intervjun med såväl elever som läraren framgår att ett sätt att säkerställa att undervisningen är icke-konfessionell är att se till att den vetenskapliga synen kontinuerligt behandlas under kursens gång.

Av lärarens verksamhetsredogörelse framgår att mångfalden som skolans elever representerar ger förutsättningar att tillvarata olika erfarenheter i undervisningssammanhang. Vidare uppger läraren att hon alltid ser till att diskussionerna i klassen kännetecknas av respekt mot alla människor oavsett bakgrund och att nolltolerans tillämpas vad avser främlingsfientliga åsikter. Detta har dock hittills aldrig hänt i skolan. Såväl intervjun med eleverna som resultatet av elevenkäten bekräftar att det råder en trygg stämning i Livets Ords Kristna gymnasium.

Skolinspektionen bedömer att undervisningen sker i enlighet med läroplanens grundläggande värden.

IT-verktyg används för att stödja elevernas kunskapsutveckling

Av läroplanen framgår att eleverna ska kunna orientera sig i en komplex verklighet med stort informationsflöde och snabb förändringstakt. Deras förmåga att finna, tillägna sig och använda ny kunskap blir därför viktig. Eleverna ska träna sig att tänka kritiskt, att granska fakta och förhållanden och att inse konsekvenserna av olika alternativ. På så vis närmar sig eleverna ett alltmer vetenskapligt sätt att tänka och arbeta.

Vid lektionsobservationerna noterar Skolinspektionen att läraren använder bildspel och strömmade medier. Samtidigt konstaterar Skolinspektionen att eleverna, med papper och penna, antecknar det mesta som visas på bildspelet samt även lärarens genomgång under lektionen. I samband med intervjun med såväl elever som läraren framgår att skolan har en datasal med stationära datorer att tillgå men att den hittills inte används i kursen religionskunskap A. Såväl elever som läraren uppger också att när eleverna, i samband med lektionerna, ska söka information brukar de använda sig av sina mobila telefoner. Vidare berättar läraren att skolans datasal kommer till stor nytta i samband med grupprojektet om etik i slutet av kursen.

Utifrån intervjuer med såväl elever, läraren och rektorn framkommer att skolan saknar en lärplattform för att bland annat underlätta kommunikationen mellan elever och lärare men ett sådant är under bearbetning. De intervjuade eleverna

och läraren uppger att de, vid behov, kommunicerar via e-post. Beträffande påståendet "Vi använder ofta datorer eller andra IT-verktyg på lektionerna i religion" visar resultatet ett större positivt omdöme bland eleverna. Skolinspektionen vill betona att med tanke på att läraren i hög uträkning utgår ifrån föreläsningsform är det viktigt att skolan undersöker möjligheter som kan ytterligare utveckla användningen av IT-verktyg i undervisningen.

Vid intervjuer med såväl elever som lärare framkommer att läraren, i samband med inlämningsuppgifter och grupprojekt, påminner eleverna om vikten av att tillämpa ett kritiskt förhållningsätt avseende källor från internet. Exempelvis har läraren informerat eleverna om brister på tillförlitlighet i vissa populära sajter där information om bland olika religioner förekommer. Vidare framkommer vid intervjuer med såväl elever som lärare att vikten av källkritik har diskuterats grundligt i flera kurser i årskurs 1 och 2. Läraren tillägger att inför gruppuppgiften i etik kommer hon att påminna eleverna om vikten av kritisk tänkande vad avser källor från internet.

Skolinspektionen bedömer att i undervisningen i kursen religionskunskap A används IT-verktyg på ett sätt som stödjer elevernas kunskapsutveckling och utvecklingen av deras digitala kompetens.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att det i viss utsträckning ges förutsättningar för hög måluppfyllelse. Undervisningen i kursen religionskunskap A tillvaratar elevernas behov, erfarenheter och intressen samt bearbetar för eleverna relevanta och aktuella samhällsfenomen. Undervisningen sker också i enlighet med läroplanens grundläggande värden. Dock bedömer Skolinspektionen att skolan behöver utveckla elevernas möjligheter att utöva inflytande på undervisningen och ta ansvar för sina studieresultat. Detta förutsätter att skolan tydligare klargör utbildningens mål, innehåll och arbetsformer och ser till att den kontinuerligt utvärderas.

Skolinspektionen bedömer att det i undervisningen i kursen religionskunskap A används IT-verktyg på ett sätt som stödjer elevernas kunskapsutveckling och utvecklingen av deras digitala kompetens.

Syfte och frågeställningar

Syftet med kvalitetsgranskningen är att bidra till en allmän höjning av undervisningens kvalitet i religionskunskap i gymnasieskolan. Detta då resultaten i ämnet nationellt sett är låga samt att tidigare studier visar att undervisningen inte genomförs så att elevers intresse för ämnet tillvaratas. Granskningen har också som syfte att medverka i processen med att implementera de nya ämnesplanerna i religionskunskap i gymnasieskolan som börjar gälla för de elever som påbörjar gymnasieutbildningen från och med hösten 2011.

De centrala frågeställningarna gäller om eleverna får undervisning i enlighet med kursplan och läroplan och om det skapas förutsättningar för ökad måluppfyllelse genom att undervisningen bearbetar för eleverna relevanta och aktuella samhällsfenomen, tillvaratar elevernas erfarenheter, behov och intresse för ämnets frågeområden samt ger eleverna möjlighet till inflytande över undervisningen.

Metod och material

Granskningen har genomförts genom att inspektörerna innan besöket i skolan tagit del av kursupplägg, eventuella termins- och lektionsplaneringar, tidigare kursutvärderingar samt exempel på uppgifter som utgjort grund för lärarnas betygssättning.

Vid besöket har två lektioner observerats av två inspektörer. Den ena inspektören har under lektionen fokuserat på eleverna och den andra på lärarens undervisning. En elevenkät har genomförts i slutet av varje lektion. Utöver detta har sedan företrädare för eleverna samt de observerade lärarna intervjuats. Även ansvarig rektor har intervjuats. Besöket har avslutats med en återkoppling till lärare och rektor kring vad inspektörerna sett och gjort för bedömningar. Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.